

Studia se věnují obří, ale opomíjené zemi

Po pěti letech otevírá Univerzita Karlova obor indonesistika. Přijme jen patnáct studentů.

MARTIN RYCHLÍK

PRAHA V Indonésii žije čtvrt miliardy lidí různých vyznání a kultur. To dělá ze státu se 17 508 rozptýlenými ostrovy čtvrtou nejlidnatější zemi světa! Čechů, kteří ji znají – nepočítáme-li tedy turisty z Bali – je pár. V roce 2011 se na indonesistiku při Univerzitě Karlově zapsalo čtrnáct studentů, z nichž „bakaláře“ dostudovalo pouze osm. Nyní mají šanci další.

Filozofická fakulta UK totiž po pěti letech otevírá tento takzvaně malý obor, tentokrát dokonce bez nutnosti kombinace s jiným. „Nabereme tak kolem patnácti lidí,“ řekla LN Michaela Budiman, jež vede indonéské oddělení v ústavu jižní a střední Asie. Přihlášky k tomuto studiu na FF UK lze ještě podávat; finálním termínem je 8. duben.

Proč tak učinit? „Indonésie je moderní prosperující země s ekonomickým potenciálem a je na vzestupu,“ říká Budiman, která vyučuje především jazyk bahasa indonesia. Studenti budou mít ja-

Země v pohybu. V Indonésii se mísí modernita se staletými tradicemi, jako třeba v kulturním centru celé Jávy – ve městě Jogjakarta.

FOTO MARTIN RYCHLÍK

zykové kurzy nejméně třikrát týdně. Kromě toho se výuka soustřeďuje na dějiny, literaturu, kulturu, ale i politiku a mezinárodní vztahy v rušném regionu – bude se částečně věnovat i Malajsii, Singapuru či Bruneji, což je úkol pro indonesistu Tomáše Petru.

Etnolog Ondřej Pokorný, třetí pedagog maličkého „departamentu“, má za úkol seznámit studenty s mnohými etniky Indonésie, jako jsou Javánci, ale též slavní Batakové, Dajakové či Toradžové. Právě o jejich pohřebních obřadech na Sulawesi (Celebesu) psala Budiman svou disertaci, kterou vydala i anglicky.

Čím se tak zabývali minulí bakaláři? Kupříkladu problematikou potratů v Indonésii, ženskou obřízkou, obchodem s kořením, hnutím za svobodný Aceh, bojov-

nými Asmaty, balijskou architekturou nebo známým stínovým divadlem (wayang). „Absolventi se uplatňují různě: několik jich učí jazyky nebo se žije cestovním ruchem,“ říká Budiman. V posledních letech projevují o Indonésii zájem i české firmy, byznysmeni, takže znalost jazyka a prostředí s potenciální čtvrtmiliardovou klientelou není k zahození. Tím spíše, že indonésistů je v Česku zanedbatelné množství. Obor vycházející z tradic československé orientalistiky byl v padesátých až sedmdesátých letech minulého století otevřen jen třikrát, za normalizace vůbec ne. Po sametové revoluci mohli zájemci o patnáctou největší zemi světa jít studovat na FF UK jen v letech 1992, 1997 a naposledy 2011. „Chtěli bychom do budoucna i magisterskou akreditaci,“ plánují pražští akademici. Výhodou pro studenty jsou indonéská stipendia, která umožňují dlouhodobé pobyty přímo v terénu.

„Indonésie je pochopitelně zajímavá již sama o sobě. Z etnologického hlediska se jedná o kulturně pestrou zemi, kde uskutečnilo výzkum mnoho předních antropologů – jako třeba Margaret Meadová a Clifford Geertz. Je to ale také dynamicky se rozvíjející země, kterou hojně navštěvují turisté, takže indonesistika může být pro mnoho zájemců o studium velmi atraktivní. A absolventi mohou nepochybně najít i zajímavé uplatnění,“ řekl LN kulturní antropolog Martin Soukup z Univerzity Palackého v Olomouci.

Tam také přichystali novinku, byť trochu pragmatičtější než v Praze. Olomoucká univerzita letos premiérově otevře bakalářský obor Indonéska studia se zaměřením na cestovní ruch, přičemž noví bakaláři by se měli uplatnit hlavně v turistice, cestovních kancelářích nebo v pohostinství. Partnerem je proto Universitas Udayana na Bali. Podle vedoucí katedry Ivony Barešové bude přijato asi dvacet studentů, termín přihlášek byl však již v únoru uzavřen.

K tématu i Šinkansen na str. 10

Indonésie

- Počet obyvatel: **256 milionů**
  - Hlavní město: **Jakarta** (10,3 milionu obyvatel)
  - Etnické složení (v %): Javánci (40,1), Sundové (15,5), Malajci (3,7), Batakové (3,6) a desítky dalších etnik jako Balijsci, Dajakové, Atěžané, kmeny na Nové Guineji aj.
  - Náboženství (v %): muslimové (87,2), křesťané včetně katolíků (9,9), hinduisté (1,7), buddhisté atd.
  - HDP na hlavu: **11 300 dolarů**
- Pramen: LN, CIA

ZPRÁVY DNE

VÁLEČNÝ VETERÁN

Ve věku 94 let zemřel Jan Velík

PRAHA Ve věku 94 let zemřel v noci na včerejšek válečný veterán a držitel mnoha vyznamenání včetně Řádu bílého lva Jan Velík. Po nástupu komunistického režimu byl v roce 1949 přeložen do zálohy a na protest proti vstupu vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 vrátil všechna sovětská válečná vyznamenání. Za druhé světové války byl totálně nasazen v německém Hamburku, odkud utekl. Po zadržení ve Vídni byl předán na Slovensko, kde v té době žila jeho matka. Nastoupil do slovenské armády, ze které na východní frontě zbehl. V lednu 1944 vstoupil do 1. československého armádního sboru a s výsadkem se v únoru 1945 dostal na Jindřichohradecko, kde navázal spojení s partyzány a dočkal se zde konce druhé světové války. čtk

PRAŽSKÁ ZOO

Všichni uprchlí ibisové se vrátili, jeden ale uhynul

PRAHA Hon na ibisy, kteří před dvěma týdny uletěli z voliery pražské zoo, skončil. Posledního z 18 uprchlých ptáků včera pracovníci zahrady odchytli na hřišti v Řeporyjích. Z chycených ibisů jeden uhynul kvůli neprůchodnosti střev. Z voliery se ptáci dostali minulý úterý dírami v ochranné síti, která nevydržela tíhu těžkého mokrého sněhu. Ptáci s typickým dlouhým zahnutým zobákem dostávají po svém návratu do zoo preparát umožňující vyloučit při-

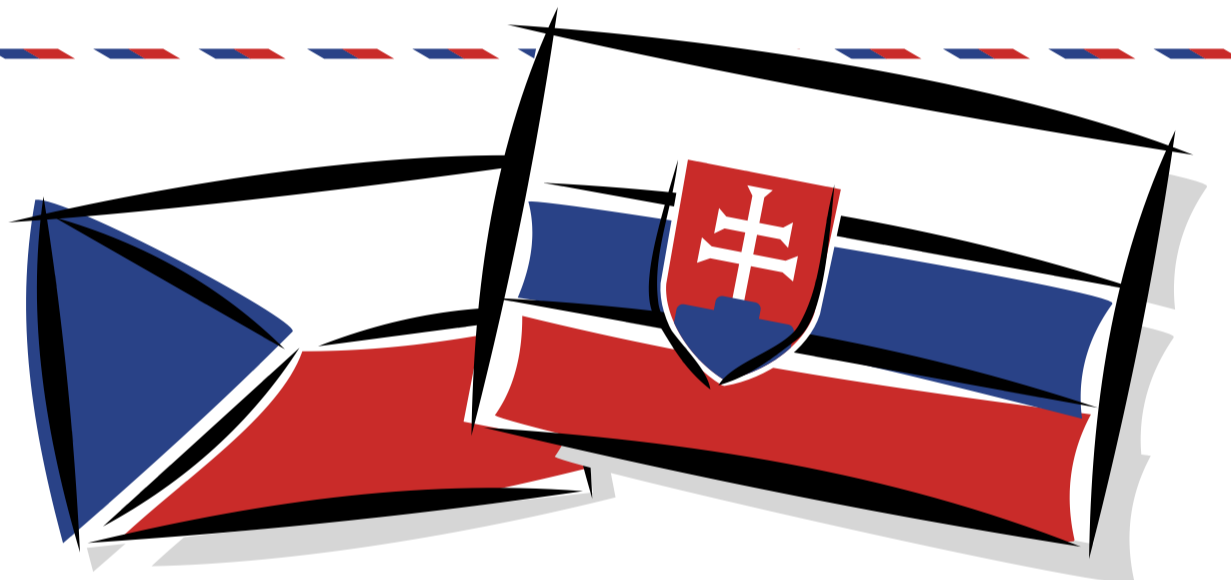
padné cizí předměty v žaludku. Ibis, který minulý úterý uhynul, na útěku spolykal mimo jiné i kousky skla nebo části pozinkované podložky. Podle mluvčí zoo Jany Myslivečkové to ale byl výjimečný případ, protože šlo o nezkoušené mládě. Předměty spolykali i tři další ptáci. Ve dvou z nich rentgen ukázal jen pár malých předmětů, samice odchycená v sobotu poblíž nádrže Džbán spolkla větší těleso, ale je v pořádku. čtk

DIPLOMACIE

Chovanec: Nepustit Čecha do hotspotů je řecká malichernost

PRAHA Řecko nechce vpustit českého styčného důstojníka do registračních míst pro uprchlíky na ostrovech kvůli komplikovaným vztahům. Ze strany Řecka jde o malichernost, uvedl včera v ČT ministr vnitra Milan Chovanec. Problém se pokusí vyřešit ministr zahraničí Lubomír Zaorálek, který se dnes na jednání EU v Bruselu setká s řeckým protějškem. Sobotní Právo přineslo informaci, že Řecko opakovaně nepovolilo českému styčnému důstojníkovi vstup do tzv. hotspotů na řeckých ostrovech. „Mimo záznam říkají, že to je kvůli komplikovaným vztahům. Máme informace, že jiné státy tam přístup mají,“ uvedl Chovanec. Ministr vnitra se několikrát opřel do jihoevropské země. Mimo jiné uvedl, že řecký ministr hází „jedovaté sliny“ a že (Chovanec) nenechá urážet vlastní zemi. „Jestli argumentem Řeků je, že je věčně kritizujeme, tak je to naprostá malichernost z jejich strany,“ prohlásil Chovanec. Česku podle něj byl vstup do hotspotů v posledních týdnech odepřen několikrát. čtk

NOVÝ SERIÁL LN OD 18. 3.

UMÍTE SLOVENSKY? KURZ SLOVENŠTINY PRO ČECHY

BODKOČIARKA, VANKÚŠ, LOPTA, ČUČORIEDKA, KORYTNAČKA

Také jsou vám ta slova povědomá?

A víte, co opravdu znamenají? Připomeňte si, co mají slovenština a čeština společného, v čem se liší a jaké nejčastější chyby dělají Češi, kteří si myslí, že slovenštinu ovládají.

Předplatte si kurz na 2 týdny jen za 180 Kč. Více informací a objednávky předplatného na **225 555 533** nebo na www.lidovenoviny.cz/slovenstina

LIDOVÉ NOVINY
NOVINY, JAK MAJÍ BÝT

Spojenec není vazal

Co řeknou čeští hostitelé hlavě Polska Dudovi?

České spojení s Polskem je ukázkou tématu, s nímž se pojí slovo komplikovaný. Bylo tomu tak odedávna. Už v době, kdy Poláci vítali Napoleona jako osvoboditele od ruské nadvlády, zatímco maršál Radecký byl strůjcem Napoleonovy porážky u Lipska. Či po roce 1918, kdy se nejprve strhla česko-polská miniválka o Těšínsko, a pak se Československo opíralo o Malou dohodu, která Polsko cíleně vytěsnila. A též za komunismu, kdy se dost Čechů dívalo na odboj Solidarity skrz prsty. Až rok 1989 přinesl zvrat. Česko-polské spojení je faktem, který stvrzuje členství ve všeobecné skupině, NATO, EU i blízký vztah k USA. Ale teď přichází zásadní – a pořádně komplikovaná – otázka. Znamená fakt spojení, že tleskáme všemu, co partner dělá?

Dnes přijíždí na první návštěvu do Prahy prezident Andrzej Duda. Přijíždí v době, kdy se vyhrcoje spor o postup polské vlády strany Právo a spravedlnost vůči ústavnímu soudu. Ten spor se vytáčí podle stále stejné spirály. Nějaká evropská instituce prohlásí, že postup vlády ohrožuje fungování demokracie i právní stát. Vláda Beaty Szydłové zareaguje slovy, že ona instituce je zpolitizovaná. A v Polsku vyjdou do ulic odpůrci vlády a Kaczyńského konzervativců.

V pátek vydala svůj verdikt k Polsku takzvaná Benátská komise, což jsou ústavní experti Rady Evropy, ne politici. Ten verdikt kritizuje za neústavní postupy minulou i nynější vládu ve Varšavě. Ale vláda Szydłové (která sama o vypracování zprávy požádala) odmítá nejen tuto zprávu, leč i zveřejnit podobně kritický verdikt polského ústavního soudu. Spirála dále stoupá a míří k řešení v Evropské komisi, což by bylo silně neblahé.

Bude zajímavé sledovat, jak v té situaci zareagují čeští hostitelé polského prezidenta. Vláda Práva a spravedlnosti prosazuje cestu k usnadnění výkonu moci, ne zcela nepodobnou té, jakou chystalo české vládní společenství v éře opoziční smlouvy. I u nás jsou politici, kteří vítají ostříhání pravomocí Ústavního soudu směrem k obrazu snadnější výkonné moci.

Sledujeme, na jakém hřišti se bude česko-polské spojení za vlády konzervativců a prezidenta Dudy rozvíjet. Jestli na hřišti společného odporu k „diktátu Bruselu“, či na hřišti společného zájmu v Evropské unii, která se už beztak nebezpečně rozkládá. To že je někdo spojenec, ještě neznamená, že musíme nekriticky tleskat všemu, co dělá. Vztah spojení není vztahem vazalství.

Zbyněk Petráček

Olizování podrážek

Servilita vůči Číně je dnes státním pravidlem

Zbořit svět kvůli tomu, že šéf totalitního impéria přijede na Velikonoční pondělí, by bylo licoměrné. Kdyby šlo o ojedinelou událost, hloupou shodu termínových náhod, mohli bychom mávnout rukou a nechat velejemné intelektuály, ať husími brky krouží brilantní pohoršené eseje. Ale tak tomu není: servilita vůči Číně, kdy jsme páteř proměnili na gumicuk, je poslední tři roky pravidlem, nikoli singularitou.

Stačí vzpomenout na rok 2014, kdy se zahájení oslav hlavního svátku republiky na Vítkově prezident neúčastnil, protože se zotavoval z cesty do Číny. A nebylo to první zanedbání. Již 28. září, Den české státnosti, slavila hlava na řeckém Rhodu. První svátek prezident obětoval konferenci pořádané blízkým přítelem ruského prezidenta Vladimíra Putina, ten druhý částečně zmeškal, protože v Číně pomáhal hájit zájmy dvou finančních skupin, jejichž byznys, na rozdíl třeba od Škody Auto, nemá pro Česko a jeho občany takřka žádný přínos. Dovedete si představit, že by Barack Obama ošidil oslavu 4. července, kdy USA slaví Den nezávislosti? A že by se z návštěvy Číny nevracel letadlem Air Force One, ale tryskáčem Billa Gatese či Warrena Buffeta? A to jsou Microsoft i Berkshire Hathaway kotované v New Yorku a daní v Americe, zatímco firma Petra Kellnera mají domov v Nizozemsku...

Každý chce dělat byznys s Čínou, Amerika i Německo. Ale jen někdo si lehne na záda, vystaví nahé břicho a třepe nožičkami. Číňané u nás teď prý investují několik desítek miliard – fajn, ale jen loni u nás zahraniční firmy přímo investovaly 122 miliard. A celkově dosahují investice z Evropy dva a půl bilionu. Jsme tedy o dva řády jinde, aniž bychom museli někomu olizovat... podrážky.

Petr Kamberský

LIDOVÉ NOVINY

Vydavatel: MAFRA, a. s., Karla Engliše 519/11, 150 00, Praha 5, IČ 45313351, evidenční číslo MK: E 5168, ISSN 0862-5921

REDAKCE:

ŠÉFREDAKTOR István Lékó ŘEDITEL Veselín Vačkov

VEDOUcí VYDÁNÍ Martin Egved, Petr Závodka,

HLAVNÍ EDITOŘI Tomáš Málek, Kryštof Válek, ŠÉFKOMENTÁTOR Petr Kamberský,

VEDOUcí LIDOVKY.CZ Radek Kedroň, ŠÉFREPORTÉR Adam Jurek

VEDOUcí REDAKTOŘI RUBRIK Martin Zvěřina (národy), Petr Bušta (domov), Jan Kleša (byznys), Leona Šlajchrtová (svět), Jiří Peňás (kultura), Ondřej Trunečka (sport), Michal Růžička (foto), Barbora Cihelková (Akademie), Josef Chuchma (Orientace), Josef Tuček (Medicína & věda), Lukáš Rous (Servis LN), Kateřina Svobodová (Relax), Petr Bušta (Česká pozice), Vladan Šír (Pátek LN), Eva Hliniovská (Esprit), Jan Kleša (Index)

VEDOUcí GRAFICKÉHO STUDIA Štěpán Korčíš, FOTOEDITORI Jan Bezucha, Petr Homolka

JAZYKOVÝ REDAKTOR Jan Štěpánek

Adresa redakce: Lidové noviny, Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov, Tel. ústředna 225 067 111, dopisy@lidovky.cz, www.lidovky.cz

Inzerce: Mafra, a. s., Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov, ředitelka inzerce: Michaela Hromádková, michaela.hromadkova@mafra.cz, manažerka inzerce: Lucie Hirschlerová, 607 066 004, lucie.hirschlerova@mafra.cz, konference: Růžena Rousková, tel.: 225 063 106, ruzena.rousakova@mafra.cz, www.mafraevents.cz

Inzerce v regionech: Severní Čechy tel. 478 636 311, Liberecký kraj tel. 488 123 311, Hradecký kraj tel. 498 515 311, Pardubický kraj tel. 467 303 311, Jižní Čechy tel. 388 909 313, Plzeňský kraj tel. 374 333 311, Karlovarský kraj tel. 359 404 311, Moravskoslezský kraj tel. 558 959 311, Středočeský kraj tel. 583 808 311, Východní Morava tel. 576 202 311, Jižní Morava tel. 516 202 315, Vysočina tel. 564 606 311

Předplatné: Informace, objednávky pro tuzemské doručování, změny a přerušení na tel. 225 555 533, fax 225 556 633, e-mail: predplatne@lidovky.cz, www.predplatne.lidovky.cz a na adrese Lidových novin, oddělení předplatného. Reklama na bezplatné lince 800 912 912

Digitální vydání: www.lidovenoviny.cz

Tisk: TISKÁRNÍ MAFRAPRINT Praha a Olomouc. Rozšiřuje PNS, a. s., Česká pošta, s. p. Prodaný náklad ověřuje ABC ČR. Četnost: vychází denně kromě neděle, místo vydání: Praha © MAFRA, a. s., 2016 nebo uvedení dodavatele obsahu. Jakékoli užití a šíření částí nebo celku obsahu Lidových novin (včetně jejich překladu) bez písemného svolení vydavatele je zakázáno. Vydavatelství MAFRA, a. s., je součástí koncernu AGROFERT, ovládaného Ing. Andrejem Babišem.

Přímá demokracie v aréně

Prezident Miloš Zeman využil příležitosti a sbíral politické body

Když Miloš Zeman v parlamentu obhajoval přijetí zákona o celostátním referendu argumentem, že se tím zvýší upadlá prestiž politiků (jmenovitě poslanců a ministrů), vypustil z úst pěkný nesmysl. Poslanci už s takto motivovaným nadbáhaním si voličům navíc učinili minimálně jednu špatnou zkušenosť. Právě s přímou volbou prezidenta, kterou zamýšleli jako pěkný dárek voličům. Když však voliči rozvázali mašličku a otevřeli krabičku, vyskočil z ní čertík, jenž od té doby na politiku vyplazuje jazyk. Plus na ty, kdo ho nevolili, tedy na „pražskou kavárnu“. Spolehlivě si tak zajišťuje přízeň nadpoloviční většiny občanů neboli znovuzvolení. A v pátek ve sněmovně opět neschopným politikům předvedl, jak se to dělá.

Téma přímé demokracie a přímé volby starostů nebo hejtmánů patří dlouhodobě k Zemanovu verbálně-politickému arzenálu. Mimořádně má v tomto ohledu hodně blízko k Tomiovi Okamurovi, byť se v detailech svých návrhů liší. Úzce politologicky nahlíženo, přímá volba prezidenta či starosty nepatří do kategorie „přímá demokracie“, jelikož občané zde volí svého zástupce do konkrétního úřadu, v českém veřejném životě se však ujalo toto rozšířené chápání. Není ale od věci vzít ho za bernou minci.

Příležitost pro frustrované

Agenda referend a přímé volby činitelů, kteří dosud byli do funkcí dosazováni pomocí hlasování parlamentu nebo nějakého zastupitelstva, je přitažlivá především pro voliče, kteří se cítí být jaksi na okraji, vzdáleni od elit či lidí těšících se úspěchu. Referendum nebo možnost odvolání starosty vnímají jako příležitost k „soft defenestraci“, jako utišující lék na svou frustraci. Ovšem pouze na papíře či v projevu daného politika. Jakmile se něco podobného zavede a oni mají najednou možnost vzít věci do svých rukou, zpravidla zůstanou doma. Nadávání na poměry je totiž skoro vše, co z hlediska veřejného života dovedou a co je opravdu baví. Zákon o místním i krajském referendu u nás přece dávno platí, od Švýcarska nás tedy odlišuje přede-

JOSEF MLEJNEK JR. politolog

Byť se to nemalé části společnosti určitě nelíbí, Miloš Zeman kráčí k znovuzvolení. Zvláště když dosud postrádá opravdu silného vyzyvatele.

”

vším jakási lenost obyvatelstva tyto nástroje používat, nikoliv samotná legislativa.

Miloš Zeman umí s uvedenými náladami zacházet z celé politické scény nejobratněji. Ve srovnání s Okamou disponuje daleko širším tematickým rejstříkem a díky věku rovněž dokáže přesvědčivě imitovat životní moudrost. Zákon o celostátním referendu mu tudíž poskytl další příležitost k zisku politických bodů.

Vládní předloha je poměrně neškodná, neboť z referenda předem vyřazuje dosti velký okruh podstatných témat a lidové hlasování navíc nemá být přímo právně závazné. Miloš Zeman se však mohl veřejnosti snadno připomenout jako zastávce přímé demokracie, zvláště když ve svém projevu k tématu přiblížil některé své další oblíbené náměty: přímou volbu starostů a hejtmánů i panašování.

Ani neopomněl svým „dolním deseti milionům“ přímo polichotit, když pravil, že žádný člověk není obyčejný. Jistě, záleží, v jakém smyslu. Z hlediska distribuce moci nebo majetku jsme obyčejní skoro všichni. Na rozdíl od Miloše Zemana...

ŠINKANSEN

Osm na 256 milionů lidí

MARTIN RYCHLÍK redaktor LN

Teprve počtvrté od roku 1989 se na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy otevře indonesistika. Tedy obor, který pár českých absolventů připraví na to, aby rozuměli zemi, kde žije čtvrt miliardy lidí. Už při pohledu na mapu, na níž se čtvrtá nejlidnatější země světa rozprostírá od Sumatry přes Jávu, Borneo, Celebes až po Irian Jayu, je zřejmá její strategická role.

Regionální mocnost může být protipólem Číny, která v Jihočínském moři „zlobí“ nejen výstavbou umělých ostrovů. Ekonomický potenciál Indonésie je zjevný, silným hráčem v dopravě či cestovním ruchu je už dávno. Největší muslimská země světa, kde žijí křesťané i hinduisté, se může stát spojencem Západu v potírání islamismu. A tak dále a tak dále.

Z posledního „vrhu“, který započal svá studia v roce 2011, vzešlo osm indonesistů. Nyní jich bude přijato asi patnáct, aby se vyznali v jazyce, ekonomice či kultuře, aby firmám a tajným službám v budoucnu tlumočili, znali tamní prostředí, aby rozvíjeli svůj byznys nebo pomáhali s kontakty. Někteří nedostudují, jiní se dají na diplomacii a jen pár jedinců se hlásí ke vědě nebo v práci pro Orientální ústav Akademie věd...

Udržení, ba rozvoj oboru nebudou lehké. Tři současní vyučující to mají složitě již v tom, že v celém Česku není docent

Silný obor potřebuje kontinuitu, jakousi „institucionální znalost“, jež se buduje dekády; tlumočnicka z farsí, tedy perštiny, nevykouzlíte úředním nařízením s razítkem

”

indonesistiky, který by byl potřebný pro vyšší akreditaci: magisterskou a výhledově třeba i doktorskou.

Oživení indonesistiky ukazuje několik věcí. Za prvé: existují strategická teritoria, na něž bychom měli mít důvěryhodné experty. Za druhé: silný obor potřebuje kontinuitu, jakousi „institucionální znalost“, jež se buduje dekády; tlumočnicka z farsí, tedy perštiny, nevykouzlíte úředním nařízením s razítkem. Za třetí: není to jen zodpovědnost státu, ale i samotné instituce, že si takto exkluzivní obor prosadí, pěstuje a třeba i zaplatí z příjmů bohatších fakult.

„Nedávno nám policie psala s požadavkem o překlad z pašunštiny zdarma. To byl typický příklad českého přístupu: nikdo se o takové jazyky dlouho nezajímal a nechce je financovat – a najednou se očekává odborník, který bude pracovat zadarmo,“ řekl loni LN ředitel Ústavu Blízkého východu na FF UK. Tato katedra vyučuje nejen arabistiku, ale též turkologii a íránistiku. I tyto obory se otevírají jen jednou za x let, pro pár jednotlivců.

A nejenže je učí nadšenci za směšnou výplatu (srovnatelnou s učitelí a muzejníky), ještě bývají terčem politiků, kteří vyloučeně lžou. Jako Miloš Zeman, jenž v televizi Prima suverénně prohlásil, že „humanitní obory mají daleko vyšší dotace než obory technické“.

Znalost jiné mentality se leccakému inženýrovi zdá asi zbytečná: ovšem jen do chvíle, kdy sám nerozumí přichozím Afgháncům anebo Turkům, kteří teď jedná s Evropskou unií jak na istanbulském bazaru.